

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 127

Eesti, videosild

Teisipäev, 21. september 2021

Algus 14.00, lõpp 15.09

Juhataja: Yoko Alender (esimees)

Protokollija: Kristel Kits (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Peeter Ernits, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Natalia Malleus, Andres Metsoja, Jevgeni Ossinovski, Timo Suslov

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Puudus: Kaido Höövelson

Kutsutud: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi taastuenergia projektijuht Kristo Kaasik (1. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Tuuleenergeetika sektori kohaliku kasu õigusliku instrumendi seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustamine
2. Kollektiivse pöördumise "Tootjavastutuse laiendamine sigaretikonile kui ohtlikule jäätmele" arutelu

1. Tuuleenergeetika sektori kohaliku kasu õigusliku instrumendi seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustamine

Yoko Alender ütles sissejuhatuseks, et augusti alguses saadeti avalikule konsultatsioonile seaduse väljatöötamiskavatsus, millega pakutakse välja lahendus, kuidas tuuleparkidest loodav tulu jõuaks kohalike omavalitsusteni ning tuuleparkide läheduses elavate inimesteni.

Kristo Kaasik tutvustas komisjonile kohaliku kasu õigusliku regulatsiooni väljatöötamiskavatsust (lisa). Ta märkis, et tegemist on väljatöötamiskavatsusega ehk see on esimene samm seaduseelnõu välja töötamisel.

Yoko Alender uuris, milliseid alternatiivseid variante veel kaaluti kohaliku tasu õiguslikuks regulatsiooniks. **Kristo Kaasiku** sõnul toodi Praxise uuringus „Kohaliku kasu instrumentide analüüs (taluvushuvi mõjuanalüüs)“ välja variant, et anda võimalus omandada osalus tuuleparkides kohalikele elanikele. Teiste riikide praktikate näitel toodi uuringus välja, et suurimaks probleemkohaks oli sissekirjutuste suurenemine ning hiljem omavalitsusse kolinud elanikud ei saanud sellest osa. Uuriti ka võimalust, et osta saaks osalust ettevõttes ning tulevikus saada tulu dividendidelt, kuid sellisel juhul tekib konkurents majanduslikult ebavõrdses

olukorras inimeste vahel.

Andres Metsoja ütles, et maismaa tuuleparkide puhul on teatud ettevõtetel võimalik saada otseliinist energiat võrgutasuta. Sama praktikat võiks kasutada ka meretuuleparkide puhul. Tema sõnul tuleks anda panus ka majanduskeskkonnale ja tööstusele, mitte ainult avaliku sektori eelarvesse või kohaliku elu taluvuse kompenseerimiseks. Ta ütles, et Liivi lahe meretuuleparkide puhul võiks analüüsida seda ideed, sest see võiks olla instrument, millega saaks tasakaalustada regionaalset ettevõtluskeskkonda. **Kristo Kaasik** ütles, et ettepanek on hea ning seda võiks arutada edasises protsessis.

Heiki Kranich ütles, et maismaa tuuleparkide puhul võiks kompensatsioon toimuda ainult kohalikule omavalitsusele. **Kristo Kaasiku** sõnul nähakse liikmesriikide põhiselt, et kui areaalis asuvad inimesed saavad kompensatsiooni vastavalt visuaalsele häiringule, siis nad on leplikumad ning soovivad rohkem kolida tuuleparkide vahetusse lähedusse. Samuti leiavad kohalikud omavalitsused, et mõistlikum on kahetasandiline lähenemine.

Peeter Ernits küsis, kas on uuritud, kui palju inimesi elab maismaa tuuleparkide puhul areaalis ning kui palju nende vahel jaotatakse kohalikku kasu. Ta lisas, et kompensatsiooni peaksid saama ainult inimesed, kes elavad tuulikute läheduses, sest nende vaade rikutakse. **Kristo Kaasik** vastas, et seda vaadati projektipõhiselt, näiteks 100 MW tuulepargi puhul, kui tasu jaguneks 50% kohalikule omavalitsusele ja 50% elanikkonnale skeemi puhul 100 majapidamise vahel, saaks iga majapidamine indikatiivselt 750 eurot aastas. Kohalik omavalitsus saaks näites toodud tasumäära puhul umbes 75 000 eurot. Kuni 200 m kõrguste tuulikute puhul makstakse tasu kuni 2 km kaugusel paiknevatele elanikele, üle 200 m kõrguste tuulikute puhul makstakse tasu kuni 3 km kaugusel paiknevatele elanikele. Meretuuleparkide tasu saab ainult kohalik omavalitsus, sest erinevate mereala planeeringute puhul on võetud arvesse ka sotsiaalset puhvrit. Meretuuleparke on kindlasti näha, aga inimestele kompensatsiooni arvutamise mudel läheks väga keeruliseks ning tekitaks rohkem segadust. **Peeter Ernits** ütles, et tuulikud mõjutavad ikkagi nende lähedal elavaid inimesi. Kui kompensatsiooni jagatakse kohalikele omavalitsustele, siis kulutatakse see raha mujale, kuigi kompensatsiooni eesmärk peaks olema tuulikute talumine. **Kristo Kaasik** rääkis, et meretuulepargid asuvad maismaa piirist kaugel ning mõistlikum on anda kompensatsioon kohalikele omavalitsustele, kes suunab raha vastavasse piirkonda.

Jevgeni Ossinovski ütles, et välja pakutud kohaliku kasu õiguslik regulatsioon aitab lahendada nii kohalike inimeste vastuseisu kui ka suurendada motivatsiooni kohalikel omavalitsustel toetada selliseid projekte. Ta uuris, kuidas toimub kompenseerimine siis, kui tuulepargi läheduses on suur linn ning kas ministereium on kohalikele omavalitsustele soovitanud, et üldplaneeringutesse tuleks sisse kirjutada taastuvenergia võimsuste rajamiseks vastavad alad. Ta uuris, kuidas on sattunud väljatöötamiskavatsusse traalipüüdjate kompenseerimine. Tema sõnul on enamik kalaliikide puhul üldine soovitus vähendada kalade püügikoormust. Teiste riikide puhul on näha, et meretuulepargid võimaldavad pikemas vaates suurendada kalavarusid, sest ei toimu traalipüüki ning populatsioonid taastuvad ehk me ei peaks maksma kompensatsiooni traalipüüdjatele. **Kristo Kaasik** vastas, et kui tuulepargi läheduses on suur linn, siis kohalik omavalitsus saab kompensatsiooni, kuid inimeste vahel jaotuv summa jääb väga väikseks. Ta rääkis, et tuuleparkidele püütakse leida kohad hajaasustusega piirkonnas. MKM saatis eelmisel ja üle eelmisel aastal välja soovitused, et üldplaneeringutes arvestatakse puhvertsooniga elumajadest 1 km ja veekogudest 750 meetrit. Konsultandid on leidnud, et lihtsam on tuuleenergeetika teemasid lahendada kohaliku omavalitsuse või riikliku eriplaneeringuga. Käimas on uuring, et teada saada, kuidas on Eesti inimeste meelestatus tuuleparkide suhtes. Samuti on teemana üleval maismaal looduskaitsele puhtsoonid ehk kui on tegemist esimese või teise kategooria linnuliigiga siis, kas tema ümber tekib puhvertsoon või jäetakse võimalus, et projekteerimise käigus tehakse täiendavaid uuringuid. Aprillis saadeti kohalikele omavalitsustele kiri, kus oli täiendatud kaardikihil olevad alad tuuleenergeetika arendamiseks.

Ministeerium hoiab kindlasti silma peal, kes ja kui palju üldplaneeringute raames tegeleb taastuvenergeetika teemadega.

Traalipüüdjate kohta ütles ta, et toetuse osas on konflikt sisse kirjutatud juba liikmesriikide põhiselt. Välja on pakutud traalipüüdjatele kompenseerimine, kuid nad peavad tõestama, et kvooti ei saa täis püüda meretuulepargi pärast. Osapooled on öelnud, et kompenseerida tuleks ka rannakalureid, kuid hetkel puudub selles osas seisukoht. Sellele peaks vastuse andma keskkonnamõju hindamine meretuulepargi hoonestusloa taotluse ajal. Kristo Kaasik ütles, et toetuse määramist traalkaluritele on arutatud Maaeluministeeriumiga ning nemad leiavad, et kompensatsioon on vajalik. Ta ütles, et kui lähtuda energeetika vaatest, siis tegemist on uuskasutusega ja loomuliku majandusega ning seda ei peaks kompenseerima. Erinevad uuringud liikmesriikides näitavad, et kaladele tekivad reservuaarid ning tõuseb nende arvukus. Ta lisas, et on vaadatud kui suured on konkreetsetes piirkondades kala püüdmise keskmised käibed aastate jooksul, näiteks Liivi lahes on see suurusjärgus 600 000 eurot aastas. Kompensatsioon ei saa ilmselt olema samas mahus. Kompensatsiooni viisi peaks välja töötama Maaeluministeerium ministri määrusega.

Andres Metsoja ütles, et miks tuleb kompenseerida traalipüüki, kuid rannakalurite kompensatsioonist ei räägi me üldse. Ta sõnas, et Eestis on probleem kalavarudega ehk võrdse kohtlemise printsiibist lähtuvalt tuleks vähendada püügiõiguseid. Ta ütles, et näiteks Tootsi asub Põhja-Pärnumaa ühes servas ja piirneb otseselt Toriga, juhul kui toetuse saab Põhja-Pärnumaa, siis see on ebaõiglane, kuna raha investeeritakse teistesse omavalitsuse osadesse ning Tori, kes vahetult piirneb tuulepargiga, jääb rahast ilma. **Kristo Kaasik** rääkis, et kui tuulepark tuleb ühe kohaliku omavalitsuse äärde, siis omavalitsus, kes paikneb tuulepargi kõrval ei saa oma eelarvesse toetust, kuid kui tuulepargi areaali jäävad teises omavalitsuses elavad inimesed, siis neile makstakse kompensatsiooni. Väljatöötamise kavatsuse käigus ei ole omavalitsused välja toonud, et kompensatsiooni tuleks sellisel juhul maksta piiriülestele omavalitsustele.

Peeter Ernits ütles, et taluvustasud on väga väikesed, kui mõni liin läheb üle omaniku maa, kuid tuuleparkide puhul on kompensatsioon palju suurem. Ta küsis, kas traalipüüdmise kompensatsioon on kompromiss, et saaks minna edasi mereala planeeringuga. **Kristo Kaasik** vastas, et mereala planeeringuga edasi minemiseks saavutati kompromiss, mille kohaselt tuuleenergeetika alad muudeti erinevate kriteeriumide näol reservaladeks. Räimede osas teostab riik uuringut, mille eesmärgiks on uurida tuuleparkide mõju neile. Uuringu kestvus on ligikaudu kaks aastat. **Peeter Ernits** uuris, et kui uuring räimede kohta kestab kaks aastat, kas see ei pidurda meretuuleparkide rajamise protsessi. **Kristo Kaasik** ütles, et räimede uuring on pigem olemasolevatele ja uutele projektidele hea sisend.

Andres Metsoja ütles, et kui kompenseeritakse traalipüüki, siis probleemid lükatakse rannakaluritele. Juhul kui kala ei saada traalipüügist, siis ei saa seda ka rannakalurid. **Kristo Kaasik** ütles, et kalandusega seotud arutelusid tuleb pidada Maaeluministeeriumiga.

Yoko Alender tänas ülevaate eest ning ütles, et komisjon hoiab ennast teemaga kursis ka edaspidi.

2. Kollektiivse pöördumise "Tootjavastutuse laiendamine sigaretikonile kui ohtlikule jäätmele" arutelu

Yoko Alender rääkis, et pöördumises tehti ettepanek kohustada Eestis sigarettide edasimüüjaid looma sigaretikonide kokku kogumise süsteemi ning võtma aktiivse vastutuse selle eest, et konid ei satuks loodusesse. 13. septembri keskkonnakomisjoni istungil anti komisjonile teada, et komisjoni menetlusse on jõudmas jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (direktiivi ülevõtmine), mille sätestatud muudatustega määratakse plasti sisaldava filtriga tubakatoodetele ja tubakatoodetega kasutamises mõeldud filtritele kohustuslikud märgistusnõuded, samuti täpsustatakse tootjavastutuse sätteid.

Komisjoni liikmed vaatasid läbi ning kiitsid heaks vastuskirja projekti.

(allkirjastatud digitaalselt)
Yoko Alender
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristel Kits
protokollija